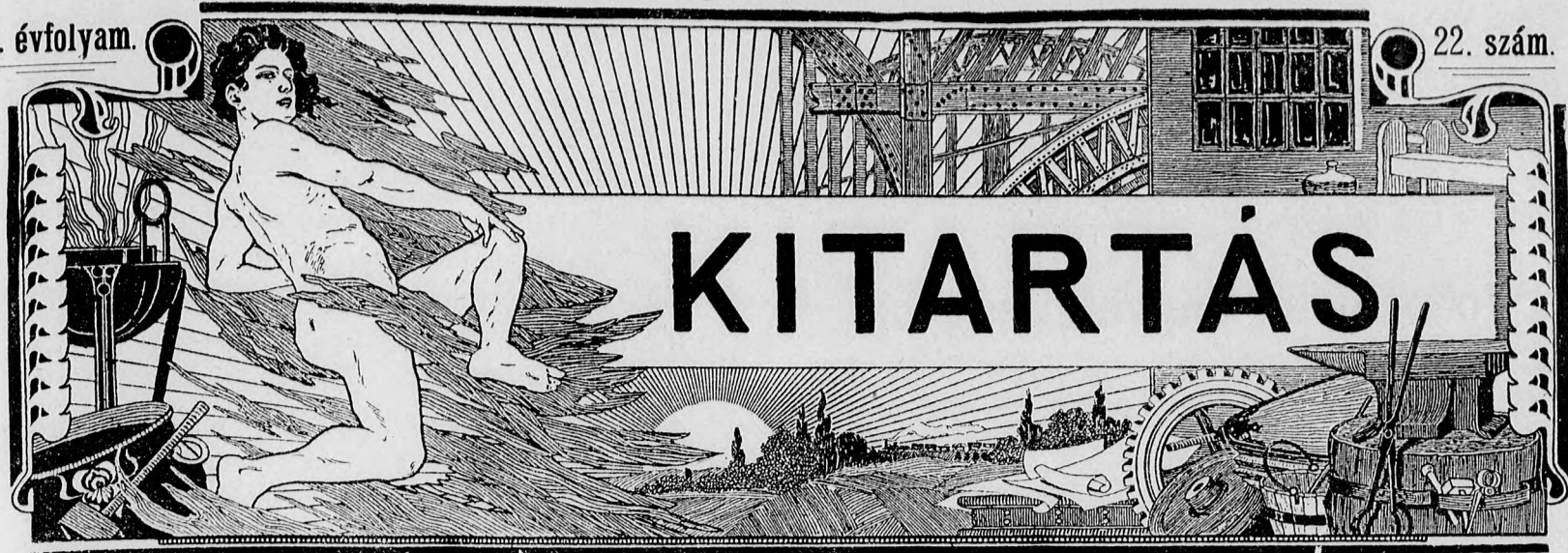

1900. június hó 3-án.

II. évfolyam.

22. szám.

Társadalmi, szépirodalmi és ismeretterjesztő hetilap.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . . 24 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
SZENTESSY GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

Felkérjük tisztelt tagjainkat, hogy a Szerkesztői üzeneteket nagy figyelemmel olvassák el és pedig azért, mert a beküldött összegeknél felmerült többletről vagy hiányról ott értesítjük tagjainkat, azonfelül a legtöbb kérdésre ott válaszolunk.

A második halálsegély.

A »Kitartás«, mint tagjaink láthatják, derekasan megkezdte működését. A mult számunkban közöltük az első halálsegélyről szóló okmányokat, most a második halálsegélyről mutatjuk be igen tisztelt tagjainknak a hiteles okmány mellett egyik tagtársunk köszönetnyilvánítását.

Nyugta

mely szerint nóm, szül. Primász Rozália, folyó évi május hó 24-én történt elhalálása folytán a »Kitartás« kölcsönösen segélyező-egyesület igazgatóságától nekem e czimen járó **300, azaz háromszáz korona elhalálási segélyt a mai napon hiány nélkül felvettem**, mit is ezennel nyugtatok.

Kelt Kispesten, 1900. évi május hó 26-án.

Csehszombaty István s. k.

Igazolom, hogy Csehszombaty István lakatos az északi főműhelyben van alkalmazva. Budapest, 1900. V/26.

Ellbogen Ferencz s. k.

Fentiek igazolására:

Brandtner Pál s. k.,
h. jegyző.

(P. H.)

Éder József s. k.,
bíró.

*

A »Kitartás« tekintetes Igazgatóságának Budapesten.

Fogadja halás köszönetemet azon magasztos eszméért, hogy a »Kitartás«-egyesület létesült; mivel csak annak köszönhetem, hogy folyó hó 24-én, boldogult feleségem elhalálása alkalmával, a »Kitartás«-nak tagja lévén, **300 korona temetkezési segélyben részesültem**, melyből mint szegény iparos feleségemet tisztességesen eltemetttem.

Kérem ezt legközelebbi lapjában a többi tagtársaimnak is tudomására hozni.

Kelt Kispesten, 1900. május hó 30-án.

Csehszombaty István,
északi főműhelyi lakatos.

A vidéki bizalmi férfiak folytatólagos jegyzéke.

Alsó-Árpás: *Doór Ferencz*, pályafelügyelő.
Arad (Csála szőlőtelep): *Varga Zsigmond*, szőlőtelep igazgató.
Bátyu: *Nyeste Sámuel*, máv. kocsirendező.
Budafok (Promontor): *Jankovich Pál*, állomásfőnök.
Déva: *Ehrlich József*, pályafelügyelő.
Déva: *Kell István*, megyei írógépkezelő.
Gyanafalva: *Káncz József*, pályafelügyelő.
Gyöngyös: *Bakó Emil*, közvetítő-iroda tulajdonos.
Hadház: *Lendvai Mihály*, pályafelügyelő.
Holics: *Bartsch Albert*, állomásfőnök.
Királytelek: *Kovarcz Károly*, állomásfőnök.

Krusovecz: Róth Lajos, pályafelügyelő.
Maros-Bogát: Virbán János, máv. kovács.
Maros-Ludas: Balázs Márton, pályafelügyelő.
Nagy-Zsám: Dudás György, pályafelügyelő.
Örmező: Glatzer Jenő, állomásfőnök.
Versecz: Bedő József, posta-altiszt.

Tolsztoj az öngyilkosságról.

Egy déloroszországi lap Tolsztojnak egy magánlevelét közli kivonatossan. Ebben a levélben a jasznaja-poljanai bölcs az öngyilkosságról beszél rendkívül érdekesen s a lényege fejtegetéseinek természetesen az, hogy az öngyilkosság erkölcsstelség. Hanem a mód, amivel ezt Tolsztoj kimutatja, mindvégig megkapó.

Már maga a kérdés, hogy az embernek joga van-e megölni magát — így szól a levél — rosszul van felállítva. Jogról egyáltalában nem lehet szó. Csak az lehet a kérdés, vajjon okos és erkölcsös-e (az okos és az erkölcsös mindig azonos), hogy az ember megölje magát? Nem, az öngyilkosság oktalanság, — épp olyan oktalanság, mintha egy növénynek a hajtásait lemetszik, amelyet meg akarnak semmisíteni — az a növény nem fog megszűnni, csak szabálytalanul fog kezdeni nőni. Az élet megsemmisíthetetlen — az független az időtől és tértől és azért a halál az életnek csak a formáját változtathatja meg, csak ebben a világban való nyilvánulását semmisítheti meg. Ha azonban az életnek ebben a világban vége van, először is nem tudom azt, vajjon nyilvánulása egy másik világban kellemesebb lesz-e a számomra és másodsor megfosztom magamat attól a lehetőségtől, hogy énemnek mindazt megszerezsem, ami ezen a földön megszerezhető. Legfőbbképpen pedig azért oktalanság az öngyilkosság, mert ha eldobom magamtól az életet, amiért kellemetlennek tetszik nekem, ezzel azt mutatom, hogy hamis fogalmam van életem rendeltetéséről, ha azt tartom, hogy ez az én kedvteléseim kielégítése. Pedig az életét egyrészt énemnek tökéletesítésére, másrészt arra kell szentelnem, amiben az egész világnak az élete jut érvényre. Éppen ezért erkölcsstelen az öngyilkosság.

Az embernek a létezés megadja a lehetőséget arra, hogy a természetes haláláig éljen, de csak azzal a föltétellel, hogy *az egész világ életét szolgálja*. Az öngyilkos azonban csak addig használta, amíg kellemes volt neki, pedig hivatásának teljesítése minden valószínűség szerint akkor kezdődött, amikor az élet kellemetlennek tetszett neki.

Minden munka kellemetlen eleinte. Egy muszka kolostorban harmincz évig feküdt egy szélütött barát, aki csak a kezét tudta meg-

mozdítani. Az orvosok úgy mondták, hogy nagyon szenved, ő azonban nemcsak hogy nem panaszkodott az állapota miatt, hanem a szent képekre nézve és keresztet vetve magára, hátláját és örömét fejezte ki az Istennek az életnek azért a szikrájáért, amely benne még meg volt. Tizezrek jöttek az ágyához és nehezen képzelhető csak el, mennyi jó áradt szét a világba ettől az embertől, aki meg volt fosztva attól a lehetőségtől, hogy valamiképpen tevékeny legyen. Ez az ember bizonyára több jót cselekedett, mint ezer és ezer más egészséges ember, akik azt képzelik, hogy mindenféle tekintetben a világot szolgálják. Addig, amíg élet van az emberben, tökéletesítheti magát és szolgálhatja a világot. A világot pedig csak úgy szolgálhatja, ha tökéletesíti magát, s csak úgy tökéletesítheti magát, ha — a világot szolgálja.

Erzsébet főhercegnő.

Erzsébet főhercegnő, a mióta önálló udvartartást rendeztetett be számára felséges nagyatyja, az első fogadó napot már meg is tartotta.

Mintha sirhalmokon egyszerre virág fakadna, úgy érinti ez a hír a magyar ember szívét. Valamikor azt hittük, be sem hegednek a sebek. Hiszen legbüszkébb reménységünket vesztettük el, koronánk örökösét, Erzsébet főhercegnő édes atyját.

Az évek gyorsan surrantak aztán. Királyfink már átlépett a legenda-körbe; a magyar nép ma is élőnek tartja s tőle várja sorsának jobbrafordulását, királyasszonyunk szelleme pedig, mint Génusz lebeg a haza felett.

Itt maradt s csillag fényéből, napnak ragyogásából egy sugár, Erzsébet főhercegasszony szive, bálványa minden igaz magyarnak.

Mert magyar ám a kis főhercegnő.

Midőn virágok özönében feküdt nagy halottunk, a drága királyasszony, a Rudolf trónörökös árvájának koszoruján magyar volt a fölírás: *Erzsi*. Ebből a koszoruból, erről a névről tudtuk meg legelőször, hogy a kis árva ott, a bécsi császári palota hatalmas falai között nem *Elisabeth*, nem *Elize*, hanem *Erzsi*. Magyar lány és nem német ott, ahol a magyar szó idegen, vagy legföljebb csak vendég.

Erzsike főhercegnő atyja után sok mindent örökölt — de talán ebben az örökségben nem utolsó a magyarok szeretete.

Üde virággá pattan innen-onnan a bimbó. A kis leányból hajadon lett. Jósága, szépsége, rangja nélkül is bájossá tenné s különösen nemes szive, egyszerűsége hódít meg mindenkit.

Az udvar légkörében ritka az a nyílt őszinteség, aminő az Erzsébet főhercegnőé. Már kis korában is nyilvánult ez nála.

Mikor három éves volt, nagy karácsonyfa-ünnepet rendeztek fenséges nagyszülői a Burgban. A szent fa ágai csillámlottak ezer ragyogó csecsebecsétől. A fa alja telis de teli volt rakva ajándékokkal. Mikor a kis főhercegnő a nagy öröm és meglepetés után szinte elálmosodott, nagyszülői a többi mulatást másnapra halasztva, figyelmeztették, hogy azt viheti el most is lakosztályába, ami neki legjobban tetszik a fa alatt.

Pompás babaszoba-berendezés, kis konyha, óriási hajás babák, melyek illedelmesen papát, mamát mondanak, szóval egy kis lány minden álma megvolt ott. Állatok, majorság, a többek között egy papirmaché-ból való hizó, mely vályucskája előtt első mancsaira támaszkodva, csaknem rőfögött a jóléttől. Miután Erzsike főhercegnő körülnézett, a hizón akadt meg tekintete. Szeme felragyogott, aztán mint valami mókuska odakúszva a fa ágai alá, karjaira vette a hizót.

— Ezt viszem magammal — mondá boldog mosolylyal — olyan szép kövér és szelid és talán másnak úgy sem kell . . . Aztán czirógatta a papirmaché-hizót, valóságos diadallal vitte lakosztályába.

Bár mindenben bőven lehetett része, szerénysége jellemezte mindig a kis főhercegnőt. Szerénysége mellé nagy önzetlenség járul és akkor boldog, ha ajándékozhat.

Mint kis leánynál nem igen volt pénz. Megtörtént egy izben, hogy valamelyik kisebb tiroli városkában sétálgatva, valami kirakatban nagyon megtetszett neki egy ugynevezett Gamsbart. Bementek tehát a nevelőnővel az üzletbe s kérték az említett tárgyat, valamint árát is. A kereskedő szolgált mindennel, szép selyempapírba be is csavarta a Gamsbart-ot, ámde akkor derült ki, hogy a hölgyeknél egy krajczár sem volt.

— Sajnálom — mondá a kereskedő — ismeretlen vevőknek nem hitelezhetek. A király unokája harag nélkül távozott, de néhány percz múlva legnagyobb meglepetésére rohan utána a kereskedő s kalaplevéve kérve bocsánatot, átadja a vásárolt tárgyat.

Mialatt ugyanis a kis főhercegnő kiment a boltból, egy katonatiszt jött oda, a ki a boltosnak megmagyarázta, mily szerencse érte üzletét.

Nagyon szereti a kisebb városokat, de különösen a szabad természetet Erzsébet főhercegnő.

Kedvencz helye sok ideig Abbázia volt, a hol minden kora tavasszal megjelent édes anyjával. Noha üdülni voltak, a kis Erzsébet főhercegnő Abbáziában sem mulasztott el egyetlen tanórát sem. Különösen szerette magyar nevelőnőjét, a nagyműveltségű Tomor Rózát, aki történelmükről, remekíróinkról még a hosszú tengerparti séták alkalmával sem szünt meg beszélgetni fenséges tanítványával.

A szép kis főhercegnőt ilyen séták alkalmával egy pompás, óriás sinkorán eb kísérte. Hű játszópajtás volt s ha a főhercegnő eldobta labdáját, szökellve ugrált utána s vig csaholással hozta vissza fenséges pártfogónőjének.

A sportok közül különösen a csónakázást üzte Abbáziában a kis főhercegnő, de Luxemburgban nagy öröme telt kis ponny fogatában is, a melyet rendszeresen személyesen hajtott.

Luxemburg gyermekei imádták a kis főhercegnőt, mert ha ott időzött, minden héten óriási kosarakban küldte nekik a süteményt, játékszert, tankönyveket.

Vallásos is Erzsébet főhercegnő. Vallásos, mint minden igazi magyar nő, aki bármely hiten legyen is, lelkében hordja az alázatosságot, az isteni félelmet s az Égiekben vetett bizalmat. Azt a vallást, a mely arra tanít, hogy szeressük felebarátunkat, mint önmagunkat.

Hogy hajadonná serdült Erzsébet főhercegnő, az elmúlt farsangon vezették először bálba. Az első hosszú ruhát, az első ékszert ezuttal kapta s elragadóan bájos volt fiatalos elfogultságában.

A fényes udvari légkör szinte megfélemlítette ott s ebben a vonásban sokat emlékeztet nagyanyjára, a mi feledhetetlen királyasszonyunkra.

Ma már önálló udvartartása van Rudolf trónörökös árvájának és készítik számára a kelengyét és fonják a myrtus-koszorút.

A kis főhercegnő nemcsak nemes sziv, de erős jellem is. Több izben kijelentette, hogy csak annak nyújtja kezét, akit szeret.

Ki lesz az a boldog és szerencsés, a ki a királyi tőnek ez üde hajtasát a magáénak nevezheti majd? Azt még a jövő fátyolos leple takarja.

A fekete kutya. *)

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király meg egy királyné. Azoknak mindenük volt, csak gyermekük nem. Nagyon, de nagyon busultak e miatt és éjjel-nappal mindig imádkoztak és egyre kérték a jó Istent, bárcsak adna nekik egy kis gyermeket.

Krisztus meg Szent Péter éppen a földön jártak s szegény utas képében betértek a királyi kastélyba.

— Majd meglátjuk, — azt mondta Krisztus — hogyan fogad bennünket a király. Ha látom, hogy jó a szegényekhez, meghallgatom a kérését.

A király pedig nagyon szívesen fogadta őket; eléjük ment és a legszebb szobájában adott nekik szállást. Az utasok ettek, ittak és éjfél tájban azt mondta Krisztus Szent Péternek:

— Eredj ki, Péter, nézd meg, mit látsz az égen.
Péter kiment, nemsokára vissza is jött, hogy két kardot látott.

— No akkor még ne szülessék meg a gyermekek, mert háboruban kellene neki elveszni.
Egy darabra megint kiküldte Pétert.

— Nézd meg, hát most mit látsz az égen.
Péter iziben kiment s vissza is jött, hogy bizony három halálfejet látott.

— Akkor még most se szülessék meg a gyermekek, mert döghalállal kellene elvesznie.
Egy vártatra megint kiküldte Pétert.

— Hát most mit látsz?
Péter nézett, nézett s szép, kinyílt rózsabokrot látott az égen.

— Legyen meg a kis gyermek — azt mondta Krisztus — s amit kíván az életben, az mind beteljesedjék.

Abban a szempillantásban meglett a kis fiu s a király meg a királyné úgy örültek neki, hogy ki sem mondhatom. Örömében a király beszaladt a vendégekhez, hogy megmondja nekik a nagy ujságot, de bizony már hült helyüket találta. Akkor jutott eszébe, hogy talán nem is közönséges utasok voltak, letérdelt és hálát adott az Istennek a nagy jóságáért.

Hanem hát mi történt? Volt a királynak egy inasa, az meghallotta, micsoda áldást mondtak az utasok a kis gyermekre és gondolta magában, hogy ellopja. Egyszer éjjel, mikor a király meg a királyné jó mélyen aludtak, besurrankodott a szobába, vitt magával egy kis báránnyvért, bekente vele a királynénak a kezét meg a száját, aztán a kis gyermeket

*) Azt hisszük, hogy kedves szolgálatot teszünk családos olvasóinknak, ha ezuttal ismét közlünk egy kis mesét az apró gyermekek számára. Szerk.

kilopta a bölcsőből és elvitte a szomszéd faluba. Ott dajkaságba adta.

Másnap felébred a király meg a királyné, keresik az aranyos kis fiukat, nincs sehol. Jaj, mekkora bánatban voltak, hogy sirtak, jajgattak!

Mikor legjavában sirtak, jajgattak, bejön az inas, azt mondja a királynak:

— Nini, véres a királynénak a szája meg a keze, bizonyosan az ette meg az éjjel a kis gyermekét!

Ránéz a király a feleségére, hát szinte meghült benne a vér, mikor meglátta a véres száját, kezét. Rettenetesen megharagudott s mindjárt kiadta a parancsot, hogy fogják meg a királynét és vessék a legsötétebb tömlöczbe. Ott volt szegény sokáig-sokáig.

A királyfi szépen nőtt, nődögélt s mikor már megnőtt, az inas ott hagyta a királyt, fogta a királyfit s elment vele messze-messze, míg odaértek egy másik országba, a másik országban egy pusztá helyre. Itt azt mondta a királyfinak:

— Kivánd, hogy ezen a helyen nagy város legyen, a város közepén arany-kastély s a kastélyomat a király kastélyával gyémánt-hid kösse össze.

A királyfi kimondta ezt a kívánságát s abban a szempillantásban ott lett a nagy város, a város közepében az arany-kastély s a kastélytól a király kastélyáig a gyémánt-hid. Kedvére élhetett a gonosz inas a nagy uraságban.

Egyszer reggel fölébred az a király, akinek az országába jöttek, kinéz az ablakon, hát látja a gyönyörű gyémánt-hidat s messziről a nagy várost s benne az arany-kastélyt.

— Jaj, — azt mondja — micsoda csoda történt itten? Meg kellene néznem, miféle király lakik itt mellettem?

El is indult a gyémánt-hidon, ment-ment s utoljára odaért az arany-kastélyhoz. Itt már várta az inas, jól tartotta mindenfélével s azt mondta, hogy ő is király.

— No ha te is király vagy, — azt mondta a király — van nekem egy gyönyörű leányom, elvennéd-e feleségednek?

Az inas hogyan akarta volna elvenni! Majd kibujt a bőrből, úgy örült.

Jól van, a király elbucszott tőle és másnapra meghívta, hogy jöjjön át hozzá, majd meglesz a lakodalom.

Másnap át is ment, de bizony, mikor a királyleány ránézett, még a hideg is végigfutott rajta, hogy ennek a felesége legyen és azt mondta:

— Előbb én is átmegek hozzád, megnézem a kastélyodat.

— Csak gyere, — azt mondta az inas — látsz énnálam annyi csodát, hogy no.

Azután csakugyan végigsétált az inással a gyémánt-hidon s a kastély előtt meglátta a királyfit. Rongyos ruhában volt szegény, de olyan szép volt, hogy a királyleány egyszeriben nagyon megszerette. Megkérdezte az inast:

— Ki ez a rongyos legény a kastélyodban?

— Ez az inasom.

— Aztán miért járatod ilyen koldusruhában?

— Oh, ez a rossz teremtés még ezt sem érdemli!

Azzal fogta a botját, jó egy párt vágott a királyfira és bekergette. Mindig így szokott szegény-

nyel banni. A királyfi a verés elől beszökött egy szobába s ott elbujt egy sarokban.

A királyleány nagyon megsajnálta és egyre azon gondolkodott, hogyan került ide ez a királyfi-formájú legény ehhez az emberhez. Az sem fért a fejébe, hogyan került ide ez a nagy város, ez az arany-kastély meg ez a gyémánt-hid.

Azonban csak vezeti az inas a kastélyban s utoljára odaértek abba a szobába, ahol a királyfi el volt bujva. Itt azt mondja a királykisasszony:

— Világéletemben még ennyi csodát nem láttam. Igazán szerencsés egy ember vagy. De akár-milyen nagy a szerencséd, azért még sem megyek addig hozzád, míg nekem igaz lelkedre meg nem mondod, hogyan került hozzád ez a nagy gazdagság.

Az inas ötölt-hatolt, nem akarta sehogy sem megmondani, össze-vissza hazudott mindent, de hiába, a királyleány addig faggatta, míg utoljára kivallotta.

— Lásd-e, — azt mondja — annak a rongyos legénynek köszönhetem mindenemet.

Aztán elmondta, hogyan rabolta el az apjától, anyjától bölcsőbeli gyermekkorában s hogy fogta rá a királynéra, hogy az emésztette el a gyermekét.

— No most már a feleségem lehetsz, most már tudsz mindent. Olyan gazdag király vagyok mint az édes apád, talán még gazdagabb is.

— Jaj, — azt mondja a királyleány, hát hogyan visz rá a lelked, hogy így bánj azzal a szegény királyfival?

Az inas még nem is felelhetett, előugrott a királyfi a sarokból és azt mondta:

— No, te gonosz lélek, csakhogy megtudtam minden csalfaságodat! Mivel ilyen kutyamódra bántál apámmal, anyámmal, én szegény fejemmel, kutya legyen belőled s égő parázs legyen az eledeled.

Abban a szempillantásban csunya fekete kutya lett az inasból, leszaladt a konyhába, kikapkodta az égő parazsat a kemenczéből, falta-falta s minden falásnál összeégette a torkát, hogy kinjában csak úgy ordított.

Hogy köszönte a királyleány a királyfinak, hogy megmentette ettől a szörnyűséges tereméstől.

— Ne hálálkodj, — azt mondta a királyfi — hiszen ha te nem vagy, még most sem tudom, ki fia vagyok.

Aztán sokáig elbeszélgettek és nagyon megszerették egymást.

— Jaj, — azt mondta a királyfi — én itt beszélgetek és szegény anyám talán most is a tömlöczben van még! Tüstént indulok haza.

Azzal elbucszott a királyleánytól, lánczot kötött a fekete kutya nyakára és kívánta, hogy vele együtt ott teremjen az édes apja házában. Amint ezt kívánta, már otthon is volt.

Persze senki sem ismerte meg és ő sem mondta meg, hogy kicsoda, hanem odavezette a fekete kutyát az apja elé és azt mondta:

— Királyfi fölséged, adjon hamar egy sajtár parazsat!

— Minek az a parázs?

— Meg akarom etetni a kutyaamat.

— Ejnye, ne bolondozz, ki hallotta, hogy kutya parazsat egyék?

— Hát azt ki hallotta, hogy édes anya a gyermekét megegye?

Megdöbönt a király, mikor ezt hallotta és megkérdezte:

— Ki fia vagy?

— A tied; ez a fekete kutya pedig az az inas, akinek a szavára édes anyámat a tömlöczbe vetted.

Aztán elmondott mindent.

No volt aztán öröm meg öröm. A királynét a tömlöczből mindjárt felhozták és a fia kívánságára olyan szép, olyan egészséges lett, mint husz éves korában. A gonosz inast még egy darabig meghagyta fekete kutyának, de aztán emberré változtatta és kivégezték a világból.

Mikor ez megvolt, az apjával, anyjával elmentek a másik királyhoz, elvette a leányát és nagy lakodalmat csaptak.

Aztán éltek, haltak s ha meg nem haltak, most is élnek.

Kutyás nenne.

Irta: **Telekes Béla.**

A nagy szürke házból, mélyben a kerületi hivatalok fészkelnek, igen-igen elszomorodottan csoszog kifelé a vén Demeter Jánosné. Vörösre sirt szemén meglátszik, hogy szörnyen bajos dologban járhatott odabenn az urak előtt. Bármennyire túrtózteti is magát, még az árverési hirdetésekkel teleaggatott folyosón és künn az utcán is ki-kiserked elkeseredésének egy-egy forró könye, végigperren sovány, ránczos arcán s lepottyanván fekete mantijára, amely egy-két évtized óta immár egyre zöldesebbé fakult, úgy folyik el ott hosszukás, felkiáltójel-formájú folttá, amilyen fölkiáltója az ő bánatának már több is szikkadozik ott a fakó szöveten.

De hiszen a napfényes utcán ide-oda siető emberek csöppet sem törődnek vele, hogyan csoszog így botjára támaszkodva tova s összeaszott kezében, amelyen pókhálóként szürkül valami ősrégi, hálósan horgolt félkezttyü, — mért reszket úgy a bot.

Legfőlebb meglökik, beleütkeznek itt-ott, ha kissé megáll, mert hogy nehéz a lélekzete, — holmi siető suhanczok, akik még csak meg sem követik ezért.

A zsi bongásba, kocsi bogásba észrevétlenül vesznek bele sűrű sóhajtásai, meg nem hallik, amint önfeledt motyogással hajtja, ismételtgeti:

— Istenem, Istenem, mi lesz már most velünk?!

A legelső mellékutcán befordul. Ott kevesebb a járó-kelő; kocsi sem robognak. A legcsöndesebb utcákon úgy ér a tabáni templom elé.

Két vak koldus gubbaszt a bejáratnál. A léptek zajára hangosabban kezdik mormolni imádságukat. A vén Demeterné megáll előttük, balkezébe fogja botját, úgy támaszkodik meg, jobbával pedig a zsebébe nyul s kotorászni kezd.

— Rosszul imádkoztatok, rosszul — dűnyögi — pedig mindig adtam nektek . . .

Nagy csomó kékes színű kendőt huz elő zsebéből, mire az egészen kifordul s két rézpénz hull belőle a földre. A két vak koldus, mintha időközben meg is siketült volna, csak imádkozik tovább; a vén asszony pedig reszkető kézzel veszi föl s adja oda nekik a két pénzdarabot.

— Nincs több, nincs más . . . Tán az utolsó is . . . De azért csak imádkoztatok, jobban imádkoztatok minden szegény bűnös lélekért . . .

A templomba úgy czihelődik befelé.

Az istentisztelet már régen véget érhetett. A

hüvös boltivek alatt alig van öt-hat imádkozó. Demeterné odacsoszog az oltár közelébe s nagy keresztvetegetés közben remegve ereszkedik térdre egy sarokban. De nem bír úgy imádkozni, mint máskor szokott. A miatyánk, a hiszek-egy, az üdvözlet igéi helyett egészen más szavak törnek föl ajkára:

— Istenem, Istenem, — mormolja félhangosan és a szeme teleszökik könnyel, — hiába kérlek, hiába minden . . . Büntetsz, büntetsz negyven éve már . . . Hiába bocsátott meg szegény megcsalt uram, áldott legyen pora, te még most sem bocsátasz meg nekem . . . Akiért vétkeztem, tudod, mint hagyott el; barátnok, barátok, tudod, mint csaltak meg; óh tudod, hogy senkim sem maradt s elidegelve magamtól és minden emberektől, tudod, hogy bujtam meg kicsi házikómban annyi-annyi éve . . . S most sujtasz legsúlyosabban, kis kunyhómat most, most veszed el! . . .

Fölzokogott, a templom csöndje tompán verte vissza e kinosan fölcukló hangot.

— Óh, mért nem vetted el már előbb, akkor régen tölem, amikor benne még csak emberek laktak! Amikor még nem tudtam, hogy az embereknél jobbak, méltóbbak a szeretetre — ne rójjad fel bűnömül — a kutyák . . . Akkor csak én magam pusztultam volna el, most egyedüli vigasztalóimnak, e jó, e hü állatoknak is velem kell pusztulniok! . . . Óh birnék csak dolgozni még értök! Engem még csak befogadnának, de őket nem türik meg az emberek . . .

Keservesen sirdogálva úgy suttogja mindezt a vén Demeterné, majd nagy-remegve von lé ujjáról egy egészen vékony nyá kopott arany karikagyűrűt s négyszer-ötször is megcsókolja azt.

— Méltatlanná váltam, hogy viseljem, de mégis viseltem . . . Elvesztettem mindent, de ezt megőrizem . . . Szegény jó Jánosom, én szegény jó uram . . . Óh csak meg ne tudná ott a másvilágon, hogy ezt is el fogom tékozolni most! . . . Istenem, hisz látod, nem magamért teszem . . . Szegény hü állatok legalább utoljára ne éhezzenek . . .

Ujra s újra megcsókolja a vékony arany karikat, de ujjára föl sem huzza már. Könye kiapadt, ajka vonaglón mozog.

— Istenem, Istenem . . .

Egyebet már nem tud mondani.

Nagy keservesen föltápáskodik s indul kifelé.

A kapu aljában a két vak újra mormogni kezd. A vén Demeterné amint elkoczog mellettök, csak úgy magában dűnyögi:

— A ti imádságtok nem száll föl az égbe.

A napfényes utcán szeme fölé ernyőzi kezét, úgy néz körül. A közelben egy kirakat üvege mögül a napfényben mindenféle arany- és ezüst-ékszer, óra, drágakő csillog feléje. Nagy-lopva még egyszer ajkához emeli a gyűrűt, aztán henyt abba a boltba és nemsokára kijöven onnan, mintha nagy bünt követett volna el, amennyire csak bír, úgy siet tova a Gellérthegy felé.

— Neki csak két forintot ér, — suttogja többször is maga elé — csak két forintot ér neki . . .

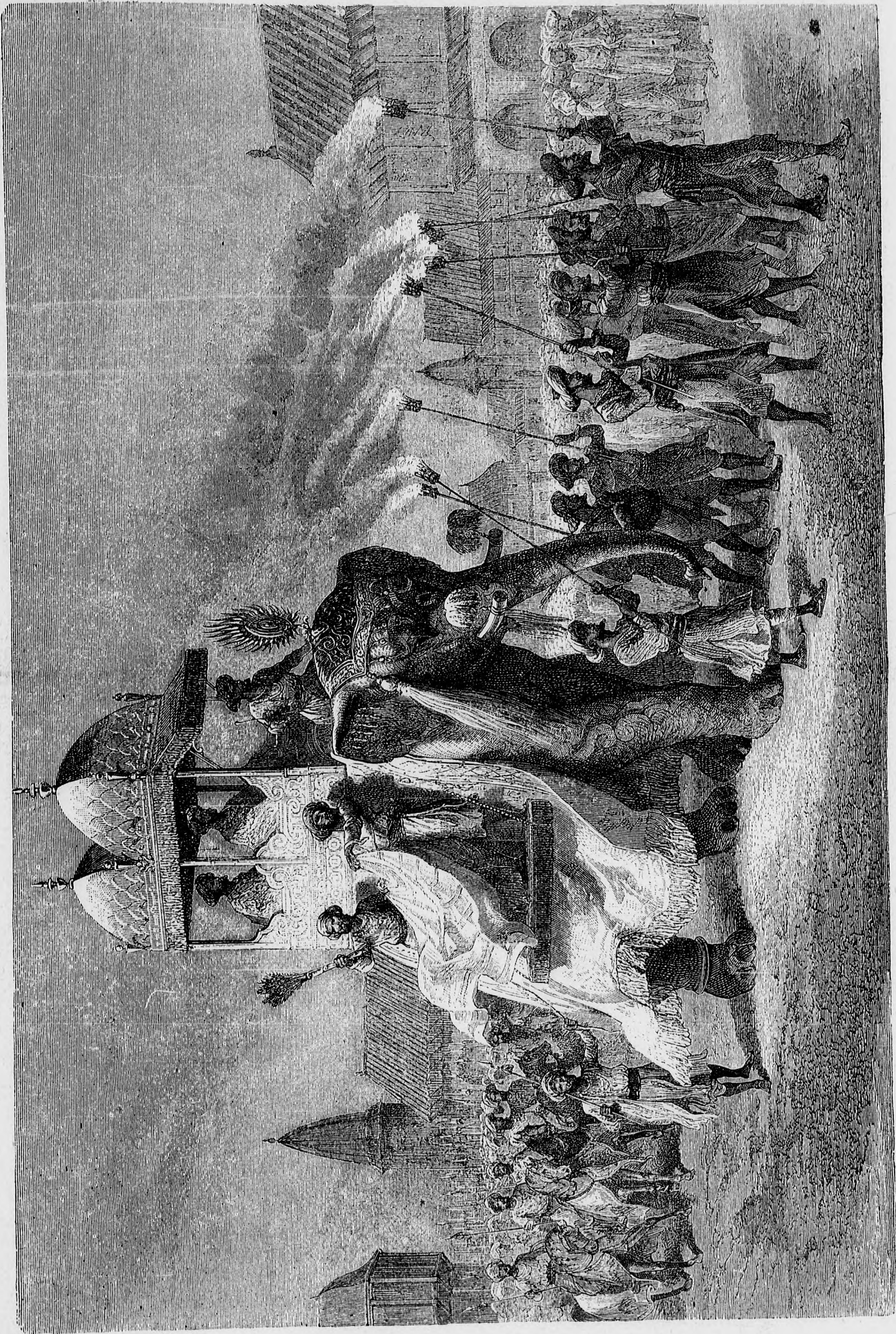
És bármily nehéz is a lélekzete, meg sem áll, úgy siet.

— Szegény jó lelkeim! Hogyan várhattok ti reggel óta engem! Szegény, éhező árvácskám . . . Istenem, Istenem! Mi lesz, ha majd végkép árvaságra juttok . . .

Hegyi patak.

A vén Gellérthegy málladozóbb lejtőjének egyik részén, a hova nyaralókat tán soha sem fog- füstös konyha s jobbra is, balra is egy-egy kis szoba. Kicsi ezeken a házaeskákon minden, nagy

Keletindiai ünnep.

nak építeni, hét-nyolcz olyan kis kunyhó áll, vagy inkább dűledezik, amiknek mindegyike ugyanegy terv szerint épült valamikor: középen szűk pitvaros,

csak az, amit a hivatalos urak oly szigoruan rónak ki még az ilyen kis kunyhókra is: az adó.

E házikók felé igyekszik a vén Demeterné.

Nagyokat nyel a levegőből s bal kezét, amelyben görcsösen szorongatja a gyűrűje árát, oda-oda nyomja sipító melléhez, míg jobb karjával mind remegőbben támaszkodik koczogó botjára.

Oldalt a pázsiton mezitlábás gyerekek játszanak. Amint az öregasszonyt megpillantják, hirtelen félbeszakad a játék s éktelen sivalkodás támad.

— Kutyas nenne! Hau-hau-hau! Kutyas nenne, kutyas . . . hangzik egyszerre öt-hat torokból is. Egyik-másik kölyök négykézláb mászik feléje s úgy igyekszik ugató hangokkal boszantani őt.

Elvörösödik a vén Demeterné, remegő kezével nagynehezen megemeli botját s rekedt kiáltással úgy fenyegeti meg a vásott kölyköket.

— Oh, hiszen ha kutyák volnátok. A kutya jó. Csak az emberek gonoszak. . . .

És nagyfáradtan odaér végre a kunyhók sorához.

Az egyik házikó előtt, amelyből gőz és füst, szappan- és ételszag gomolyog elé, jeléül, hogy odabenn javában mosnak, főznek, ott megáll a vén Demeterné s bekiált az ajtón:

— Szomszédasszony, kérem, szomszédasszony!

Csatakos, felgyürt ruháju nő lép a küszöbre s kezét csipőjére téve, csak amugy foghegyről kíván jó napot s úgy kezdi rá rögtön:

— Hja, lelkem ténsasszonykám, bizony megüzentem tegnap, hogy egy falatot sem küldhetek át, amíg meg nem fizet . . .

A vén Demeterné szó nélkül nyitja föl balmarkát s úgy nyújtja oda a pénzt.

— Az már más, lelkem ténsasszonykám! — szól erre a szomszédné immár megbékült, szelid hangon s arczán édes szivélyesség váltja föl az előbbi zordonságot; lugos, rőt keze pedig a csipőjéről rögtön lekerül, mohón kap a pénz után s összecsergeti, megnézi, nem olomból való-e. . . .

— Hát négy napot még előre is ki tetszik fizetni . . . Jó, nagyon jó . . . És már csak bocsásson meg, lelkem ténsasszonykám . . . Mert bizony rászorul a szegény ember a pénzére . . . Jaj, olyan drága minden . . . Csak cziberét főzök ma és babot . . . Tüstént kész az ebéd. No és máj is lesz a kutyuskák számára . . . Gyurka majd átviszi, kérem . . . Hja, nehéz az élet, lelkem ténsasszonykám!

És nagyszaporán még sok mindent karatyolna, de a vén Demeterné köszön és a kis pihenő után most szinte csodálatosan fürge sietséggel czihelődik a szomszéd házikó felé.

Kopott mantlija alól előkerül a zsinórra kötött kapukules és amint ezt a zárba dugja, odabenn egyszerre örvendező, türelmetlen szükölés, nyivítás, kaffogás, csahintás, vad ajtókaparás, pazar zenebona támad.

Nagygyorsan befordul a vén Demeterné — elgyötört arczán boldog mosolygás villan át s a következő pillanatban — négy kis kutya ugrálja őt körül. Látszik, hogy öreg már mind a négy. Egymást eldöntve, egymáson áthenteregve úgy töreksenek hozzá, kezét, ruháját úgy igyekszik megnyalni mindegyik. A vén asszony alig bír velük, lekuporodik a földre közéjük, nevükön szólongatja, simogatja őket, emberi szóval nem beszél hozzájuk, csak valami érthetetlen gügyögéssel úgy beczézi mind. . . .

Butorfélének nyoma sincs a házban. Esztendők óta, lassankint úgy vált ez a kétszobás házikó mind üresebbé. Először az emberek kerültek ki belőle, aztán esztendőről-esztendőre a butordara-

bok, minden holmi sorra egymásután. Ugy élt itt napról-napra a vén Demeterné, egyre szaporodó kutyaín kívül nem törődve mással semmivel. S végül aztán úgy kezdődött pár hete a mostani gyászos állapot.

Az egyik szobában, a sarokban valami szalmazsák, ruharongyok rajta. A falon egy-két kevésbé rongyos szoknya meg kabát lóg. A másik sarokban gyalulatlan deszkából való láda áll, rajta egy csorba korsó, három cseréptányér, száraz kenyérdarabok és holmi apróság. Ez a vén Demeterné szobája.

A másik szobában, ahonnan nehéz, fojtó szag árad szét, négy-öt rongyos matrác hever a földön. Ez a kutyák helye.

A padlózatlan pitvar közepén pedig kis halom emelkedik, rajta utszéli virágokból s fűből font koszorucskák hervadoznak. A néhai kutyák közös sirja az. Csupa piszok, csupa nyomoruság az egész kaliba és mivel az adója esztendőkön át immár az értékénél is nagyobbra szaporodott, most többé ezt a kis kunyhót sem mondhatja már a magáénak a vén Demeterné.

*

A reggeli nap már jó ideig besüt a poros ablakon. A kutyák még alusznak. Demeterné is ott fekszik még a szalmazsákján azonmód, amint tegnap délután odadőlt. Egész éjjel nem tudott aludni, bár tegnap óta oly nehéz a feje, amilyen még eddig sohasem volt. Valami nyomasztó kábultság úgy bénítja meg egész testét; csak fekszik mozdulatlanul s úgy nézi révedezve bambán, hogyan alszanak a kutyaí. Tegnap óta egyre csak azon jár az esze, hogy reggel, ha kissé megerősödik, sorra látogatja majd a szomszédokat s összetett kézzel fogja kérni őket, fogadnak házukba az ő négy kutyáját. Hiszen olyan jó állatok . . . és erre az esztendőre már nem is kell fizetni érettök . . . Az utolsó butordarab árán váltotta meg a bárczáikat . . . Mindezt újra s újra elgondolja, de azért mindig fekszik, fekszik tovább.

Egyszerre csak kopogtatnak az ajtón.

A kutyák fölriadnak s ugatni kezdenek. A vén Demeterné egy ideig csak hallgatja veszteg a nagy lármát, aztán nagynehezen föltápáskodik s az ajtóhoz czammog.

— Ki az? — kérdi ijedtségtől elfuló hangon s majd hogy össze nem rogy.

— A hatóságtól . . . mondják kívül — nyissa ki csak azt az ajtót, Demeterné asszony, de hamar, mert nem igen érünk rá.

Reszkető kézzel forgatja meg a kulcsot a zárbán, csitítgatón rá-rászól kutyáira s bebocsátja a hatóság emberét.

— Ha mi irománya, apró holmija van, szedje össze hamar, — szól a biztos — szedje csak össze s jöjjön szépen velem.

— Szent Isten, hová? Minek? — dadogja Demeterné.

— Sohse ijedezték annyira, jó asszony. A szegények házában csak jobban ellakhatik majd, mint itt.

— De a kutyaím, a kutyaím . . .

— Azokról is gondoskodtunk már . . . Tessék csak készülni.

— Óh, mégis, mégis . . . az Isten szerelmére, biztos ur . . . csak egy kis időcskét engedjen még nekem . . . csak a szomszédokat hadd kérhessem . . . Istenem . . . Istenem.

S azzal kapja magát s kifelé botorkál az ajtón. A kutyák utána.

De alig jut öt-hat lépésnyire, hirtelen visszatántorodik: az uton szürke ketreczes taligájával ott várakozik a gyepmester s az egyik kutyának a nyakán ime egy-kettőre már ott feszül hurok. . . .

Nagyot sikolt a vén Demeterné. Karjával kétségbeesetten nyul a vergődő állat felé.

A szomszédból három kölyök ép e pillanatban kezdi rá s ordítja torkaszakadtából:

— Kutyás nenne, hau, hau, hau. . . .

Demeterné pedig hirtelen elvágódik a földön, kétszer-háromszor még levegő után kap, nagyot vonaglik és vége neki.

REGÉNY-ESARNOK.

A ki nem tudott kettőt szeretni.

Regény.

Irtó Halévy J.

(Vége.)

Most a ház előtt áll; minden ablak ki van világitva, a kapu előtt áll egy csoport katona. Midőn látja, hogy néhány zuáv is van köztük, kinos aggály ragadja meg lelkét.

Ha már halva lenne! Arra még nem is gondolt, hogy azóta már meg is halhatott!

Egy zuávhoz fordul: »Egy sebesültet keresek, Szèrignan grófot.«

— Szèrignan — itt van a kis szobában, a bejárattól jobbra.

— Hogy van?

— Már sokkal jobban.

Minthogy a két iskolateremben már nem volt hely, Szèrignant egy földszinti kis szobában elhelyezték.

Nemsokára visszanyerte eszméletét. Az orvos megvizsgálta és bekötözte sebeit, mely nem volt veszélyes. A golyó keresztül furta jobb karját, de a csontot nem érintette, az ér sem volt egészen szétszakítva, csak a borzasztó megerőltetés és a vérvesztés idézte elő a mély ájulatot.

Miután bekötözték, magára hagyták a sebesültet, felöltözve feküdt egy csomó szalmán, köpenyével betakarva. A szobát egy füstölgő gyertya gyéren megvilágította.

Szèrignan félig kábultan, bágyadtan feküdt ott behunyt szemmel.

Midőn Criquette belépett, bal kezével tapogatta köpenyét, mintha valamit keresne. Criquette föléje hajolt s kérdé:

— Mit keres?

— Tabori kulacsomat, van még benne egy kis konyak.

— Hol van az?

— Hol van? Ugy hiszem köpenyem valamely zsebében.

Criquette megtalálta az üveget, kihuzta dugóját s ajkaihoz tartotta.

— Köszönöm, nővér, köszönöm.

Negyedórával előbb az apácák egyike adott neki inni.

A konyak kissé felmelegítette és megelevenítette, kábultából ébredve felemeli fejét és két beszédes, fekete szemet lát, melyek gyöngéden rámosolyognak.

— Ön? . . . Valóban ön az?

Igen — én vagyok. Hiszen tudja, hogy mindig mellette vagyok, ha szenved.

— Akkor a pályaudvari kórodába vagyunk, Le Mansban?

— Nem. Ön Joréban van. De most ne törődjék semmivel sem; sebe nem súlyos, csak pihennie kell; jó lenne, ha aludni tudna.

— Akkor üljön ide mellém.

Szèrignan kezét fogja, Criquette mellé ül a szalmába, mely a szoba kőtalaját fűdi.

— Én hallgatni fogok — de beszéljen ön, hadd halljam a hangját, hogyan jött ön ide?

Criquette elbeszélte neki élményeit.

— És ön az én kedvemért egyedül, éjjel jött ide! Oh édes, édes gyermekem!

Ajkaihoz szoritja kezét s forró csókokkal és ép oly forró könyekkel elárasztja. És úgy ülnek soká-soká egymás mellett, ajkaik némák, de szemeik többet mondanak a legszenvedélyesebb szavaknál. Mikor Szèrignan az éj folyamán panaszkodott, hogy sebe fáj, Criquette meleg vizet hozott, megmosta és újra bekötözte karját, könnyü, ügyes kézzel.

— Lássá, mondta mosolyogva — engem irgalmas nővérnek teremtett az Isten! Eltévesztettem a hivatásomat — mindig mondtam én azt — de nem akarta hinni.

Végre borus, hideg napra virradtak. A harc újabb folyt Joré közelében, zaja odáig hatott.

— Itt közelünkben harcolnak: ön most még visszatérhetne Le Mansba. Azt akarom, hogy menjen.

— Nem hagyom önt el — felelte Criquette.

Kilencz óra tájban bejött az orvos és közölte velük, hogy a csapatoknak Alençonba vissza kell vonulniok.

— Hát a sebesültek?

— A sebesültek? . . . Aki felkelhet és járni bír, az induljon Le Mansba, míg az út szabad, a többinek itt kell maradni, mert kocsikkal nem rendelkezhetek.

— Akkor hát mennem kell — mondta Szèrignan s felemelkedett — de ismét visszahanyatlott.

— Lehetetlen, hogy ön gyalog menjen, mondta az orvos.

— De kocsin veszély nélkül lehetne őt elvinni? — kérdé Criquette.

— Igen, — ha jó melegen betakarják — borzasztó hideg van, de hát kocsi nincs.

— Talán sikerül járművet találnom.

És Criquette megint elment egyedül.

Két nagy majorság, mely a Louvercy uradalomhoz tartozik, fekszik Joré falu és Louvercy kastély közt. Criquette ismerte az utat s remélte, hogy félóra alatt megteszi azt, gyakran volt Klementinnel az egyik tanyán, melynek bérlőjét jól ismerte. Ott talán kaphat kocsit és elszállíthatja Szèrignant haza, nehogy az ellenség kezébe kerüljön. Louvercyba akarta őt vinni, mert csak akkor mondhatja, hogy föladatát tökéletesen teljesítette.

Fáradtan érkezik a tanyára, de az udvar kapuja be van zárva. Criquette látja a sűrű ködfátyolon keresztül a gazdasági épületeket, az udvar két oldalán a lakóházat, a cselédházat, de minden ajtó, ablak csukva, semmi hangot, semmi neszt nem hallani, sem élő teremtet nem látni! Criquette kiált — senkisé hallja — és valahányszor kiált, mindig úgy érzi, mintha mellében valami megszakadt volna; már utközben is gyakran meg kellett állnia

és pihennie, mert heves fájdalmat, nyilalást érzett bal oldalában. . . . De azért mégis újra meg újra kiált: »Brunet ur . . . Brunet ur!«

Mit csináljon, ha a tanya el van hagyatva? Olyan fáradt, törődött. Lehetetlen, hogy gyalog visszatérhessen Joréba. Még egyszer összeszedi minden erejét s hangosan, amint bírja, kiált: »Brunet ur!« és most ott áll és vár s a kapuba kapaszkodik, hogy le ne roskadjon.

Végrevalahára halk zörejt hall. Egy ablak nyílik. Brunet nem hagyta el a tanyát, de óvatosnak kell lennie, mert egyedül van nejével; fiai, férjcselédjei a háboruban vannak. Látja, hogy egy nő esdőleg nyújtja felé kezeit s oda siet. Valamennyi kocsiját, lovait elvitték, midőn a vereséget szenvedett csapatok hirtelen visszavonultak, a sebesültek és podgyász szállítására. Csak egy ócska, már alig használható kis kocsi és egy vén, sánta gebe van még a tanyán, de hiszen Joré nincs messze a tanyától és Louvercy nincs messze Jorétól; az ócska kocsi még elgördül, a ló még két órai utat megtesz lépésben.

Brunetné a lobogó tűz mellé ülteti Criquettet, hol kissé átmelegszik és ismét erőre jut. Ágyneműt és takarókat raknak a kocsira. Brunet bő meleg köpenybe burkolva, prémes süvegét fülére huzva ül a bakon; Criquette a kocsiban, melynek ponyvája rongyos, úgy hogy a szél szabadon keresztül járhatja, de a párnák és takarók alá bujik s nem igen érzi a hideget.

De egy óra múlva Szérignan foglalta el helyét. Mig a kocsiba vitték, elvesztette eszméletét. Criquette beburkolta, betakargatta őt, amennyire csak lehetett, de az ájulattól még mindig tart. Azt hiszik, a hideg okozza azt, és Brunet meg Criquette leveszik saját felöltőiket és azokkal is takarják be a sebesültet.

A nyitott, minden szélnek kitett kocsiban Criquette dermesztő hideget érez, s egyszersmind égető fájdalmat, mely mellét keresztül nyilalja.

Szérignan lassanként magához tért.

Mosolyog Criquetterre, kiszabadítja ép kezét a takarókból, keresi és megtalálja a szegény gyermek kezét, kinek fogai vaczognak, mig egész teste görcsösen reszket. . . . És Szérignan látja, hogy saját köpenyétől is megfosztotta magát s nem nyugszik, mig ismét föl nem veszi, s még Brunet is ráteríti az övét a gróf kívánságára.

— Igaz, hogy egy kicsit fáztam, — mondja Criquette — de majd fölmelegszem most. . . . Itt vagyunk — nézze, itt a kastély! — Haza hoztam önt a saját födele alá, igen, itthon van! . . . És én olyan boldog vagyok — oh, olyan nagyon boldog!

Már alig tud beszélni, melle zihál, borzasztón szenved és mégis igaz, a mit mond; az a mosoly, mely halvány, remegő ajkai körül játszik, kétségtelenül a boldogság mosolya.

A kocsi megállt a kastély udvarán, a cselédség oda siet. Criquettenek még van annyi ereje, a fájdalom dacára, mely keblében dul, hogy Szérignanról gondoskodik és ápolja; de kinézése oly aggasztó volt, hogy szinte megrémült és sürgősen kérte, feküdjék le és pihenje ki magát.

— Ne aggódjék miattam — mondja. — Már elment a kocsi Le Mansba orvosért és Klementin néniért. . . . Amint megérkeznek, azonnal lefekszem, azt ígérem önnek.

Mikor Klementin megérkezett, Criquette elébe ment s kiáltott:

— Ne aggódjék nénikém, már sokkal jobban van!

— Hát te, édes gyermekem — hogy érzed magad?

— Én? . . . Épen jókor jött, hogy helyemet elfoglalja a betegnél, már alig bírok a lábamon állni. Miután az orvos megvizsgálta a gróft és Criquettet, azt mondta Klementinnek:

— A grófnak nincs komoly baja, néhány nap múlva ismét talpon lesz; de a kisasszonynyal más-kép áll a dolog, ő a legnagyobbfoku tüdőlobban szenved.

— És nincs remény? — kérde Klementin rémülten.

— Mig a beteg életben van, nem szabad a reményről lemondani — volt az orvos kitérő felelete. . . .

Klementin néni nyolcz nap és nyolcz éjjel ült Criquette ágyánál, ugyanazon szobában, melyet 30 éven át lakott volt.

Január huszadika van; már reggel úgy volt, mintha felhő borult volna Criquette lelkére; félrebeszél, s alig lehetett megérteni zavart, szakgatott szavait, melyeket még koronként rebegett.

»Kolibri, princess Kolibri. . . . Sebesülten fekszik — Jorében az apáczáknál — Fázom — szerepet, szerepet Paszkalnak — Beauvaisben volt egy barátom — nagy fekete kutya — Pierrot, hol van Pierrot — Paszkal erszénye — van már pénzem — fázom — de ő — ő nem fázik — tied vagyok — feleséged —«

A nap folyamán többször nézte sokáig Lemuche Cäsart.

— Lemuche papa — mondá — ön az, Lemuche papa?

— Igen, gyermekem, én vagyok.

— Dolgozni akarok — szerepem — hiszen tudja; abban van egy mondat: »Igen, Dorante — ön szeret engem« . . . hogy is kell azt mondani? — Oh már nem tudok semmit!

Szérignan Criquette szobájába vitette magát és ő hozzá intézte utolsó érthető szavait:

— Kettőt szeretni, azt nem tudtam volna. Azért jobb így. Igen — jobb így. . . .

Criquette nem küzdött sokáig a halállal. Nem mint rémes csontváz szállt le hozzá, hanem mint a béke angyala csókolta meg gyöngéden homlokát.

* * *

Szép májusi napon, 1873-ban, egy előkelő külsejű lovas közeledett Auvours felől Joré l'Eveque faluhoz; útja egy rombadólt ház és rozzant félszer mellett vezetett el. Ennek láttára eszébe jutott, milyen körülmények közt roskadt össze egy este ezen félszer alatt — de mi történt azután, arról nem tudott semmit, — emlékezetében néhány órai ür volt.

Az apácák iskolájáig folytatta útját. Itt ismét felvette emlékezetének fonalát. Látta, mint hajol föléje az a nemeslelkű, bátor nő, mosolygó, fekete szemével, az a gyöngéd nő, ki őt majd az ellenség záporába követte, hogy segítsen rajta. . . .

Elhagyta a falut, nemsokára megállította lovát. Az alacsony kőkerítésen át benézett a sirkertbe, szeme sokáig nyugodott egy fehérmárvány-siremlé-

ken. Ott aluszsza örök álmát az a nemes szivü nő, ki érte meghalt.

Ugyanezen órában — reggeli tizenegy óra volt — kifüggesztik Marseilleben a színház bejáratánál a czimlapot, melyen »Paszkal ur párisi színművész vendéjátéka« hirdetve van.

Es szintén ezen órában Beauvaisban a tükör előtt áll Aurélie kisasszony s nagy gonddal teszi föl kalapját; épen indulóban van a gyűlésbe, melyet a nemrég alakult »Nőegylet elzüllött leányok megmentésére« tart.

Le Mansban, a kertés kis házban egy agg testvérpár ül a verandán a reggelinél, halkán beszélgetnek a rég- és közelmultról, gyakran emlegetnek egy nevet, melynek viselője, mint ez a májusi nap — meleg verőfényvel árasztotta el magányos életüket.

ISMERETEK TÁRA.

A konyhasó — mérég.

Nemrégiben azt a fölfedezést tették, hogy a tiszta desztillált víz mérgező hatással van a gyomorra. Most pedig egy Loeb Jakab nevü német biológus Amerikában a konyhasó kétségtelen mérgező hatását állapította meg. Tiszta konyhasó-oldatot készített, amelyben épen csak annyi klórnatrium volt, mint hasonló mennyiségü tengervízben és kis tengeri halacszkákat tett ebbe az oldatba. Tizenkét óra múlva a halacszkák nem éltek. Kissé higitotta a só-oldatot — akkor a halacszkák tovább éltek: negyven órahosszat. Ha az oldat felényire volt csak olyan sós, mint a tengervíz, a halak hetvenkét óráig éltek benne és úgy tovább. Kétségtelen ezek után a kísérletek után, hogy az állatokra nézve a tiszta klórnatrium mérég, s hogy a tengervízben épen csak azért nem ártalmas, mert valami ellenmérég lerontja a hatását. Ez az ellenmérég Loeb vizsgálatai szerint klórkalciumból és klórkaliumból áll. Ha ezekből az anyagokból hozzá tett egy keveset tiszta sóoldathoz, akkor a halacszkák megéltek, még ha kétszer annyi só is van az oldatban, mint a tengerben. Más tengeri állatokra nézve is bebizonyíthatók ezek a körülmények. Loeb véleménye szerint a tiszta só mérgező hatása abban keresendő, hogy fémlemei bontólag, illetve átalakítólag hatnak a protoplazmára, amelyből az élőlények teste áll.

A Vezuv.

A Vezuv télen pihent, de május elején megint nyugtalanodni kezdett. Harmadikán izzani kezdett. A nyílásból gomolygó füst rózsásra színeződött. Északról-északára erősödött a kitörése s a környék népe előkészületeket tett a menekülésre. Besina, Torre del Greco, Torre dei Anunciata reszkettek a titokzatos hegy hatalmától, amely már annyi veszedelmet zuditott rájuk. Pompejiben az emberek nyugodtabbak voltak. Ott hetedikén a levegő megtelt finom hamuporral, amely szakadatlanul szállt alá a Vezuv tetejéről, beborítva minden ablakot és falat. A tenger fémfényben csillogott s teljesen elvesztette szép sötét kék színét. Tompa, hosszú dörgésekben nyilatkoztak meg a hegy forrongó elemei és a levegő nyomasztó feszültségben nehezedett rá az idegekre. Két éjszakán át izzott még a vulkán és páratlan látványt varázsolt Nápoly lakói elé. Két-négy per-

cenként sok méternyi magas lángoszlop csapott fel a kráterből. Néha magába süllyedt vissza a láng, néha szétterjedt esernyőformában a csucs fölött magasan s elárasztotta a hegyet izzó kövekkel egészen a fogaskerekü vasut felső állomásáig. Itt-ott hosszú villogó kigyó huzódott le a hegyen. — az égő láva. Aztán mégis megnyugodott a tüzhányó, de kitörése nyomán mégis maradt egy kis pusztulás. A fogaskerekü vasut felső állomása romokban, a pályatest helyenkint megrongálva. Hamarosan helyreállítják a pályát s újra turistákat visz fel a kráterhez a fogaskerekü.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Figyelmeztetés! Kérjük a tisztelt tagokat, hogy minden egyes befizetésnél a tagkönyvecske számát okvetlenül felírják a seck- vagy utalvány-lapokra, mert különben a nehézkes kezelés miatt könnyen megtörténhetik, hogy igényeik csorbát szenvednek.

Női katonai zenekar. Boston városában tavaly óta egy női katonai zenekar működik, amelynek ez a hangzatos czime: Talma Ladies Military Band and Orchestre. Miss Helen May Buller, egy huszonöt esztendőszőke yankee-szépség dirigálja. A banda tagjai szoknya-nadrágot, katonai diszkabátot (magas gallér ezüst lirával) s helyes kis csákót viselnek, úgy hogy a hölgyeknek egészen katonás a megjelenésük. Huszonhatan vannak, akik mindannyian értenek a vonó-hangszerekhez, hogy alkalomadtán szimfónikus zenekarban is szerepelhessenek. Hanem mint katonai muzsikusok, fuvó-hangszert, dobot czintányért kezelnek. Olyan nagy a népszerűsége ennek az orkeszternek, hogy most körutra mennek az Egyesült-Államokban.

A háboru és a házasságok Londonban. A délafrikai események, egyéb borzalmasságuk mellett, azt az aggodalmat is keltették London lakosaiban, hogy a negyedmilliónyi ifjuság eltávozása növelni fogja a pártában maradt leányok számát. A panasz, mely a hírlapokban, a bar-ok mellett s a szószékéről egyaránt terjedt, mint a lapokban olvasható, alaptalannak bizonyult. A Somersel-palotában székelő főanyakönyvvezetői hivatal kimutatása szerint a házasságkötések száma szaporodott.

— A baj — mondta a hivatal főnöke — mindazonáltal megeshetik, ha a háboru három évig húzódnék el. A mostani állapot úgy látszik csak növeli a házassodás kedvét, mert a szerető nő, félve a jövő bizonytalanságától lelánczolni igyekszik magához a férfit, aki a jövőtől való félelmében engedékenyebb és könnyebben hívó. Sokkal nagyobb ellenségei is vannak a házasságra való kedvnek, mint a háboru, például az időjárás. Néhány heti mosolygós napfény többet tesz, mint akármilyen más. Esős, ködös hetek után pedig csaknem üresek helyiségeink: a szerelemtől üzött párokat mintha elmosta volna az eső.

A new-yorki magasvasutak villamos üzemre

való átalakítása. Részletes tárgyalások után az igazgatóság a Manhattan-vonalak villamos üzeme mellett foglalt állást. A »Westinghouse Electric and Manufacturing Co.« Pitsburgban eszközli majd az összes villamos berendezések szállítását. Az áramfejlesztő gépek állítólag a legnagyobbak lesznek, melyeket valaha terveztek avagy készítettek; nagyság tekintetében leginkább azon gépek közelítik meg, melyeket a Westinghouse társaság a Niagara-vizesések mellett levő telepek számára szállított. Az áramberendezés háromfázisú rendszer szerint fog történni és a termelt váltakozó irányú áram a vonal mentén elosztott transzformátor-állomásokon 500 Volt feszültségű egyenirányú árammá fog átalakítani. A kocsikba való áramvezetésre harmadik sít terveznek.

A burok szabadságharca cím alatt rendkívül érdekes kis könyv jelent meg a »Pannonia« kiadásában (Budapest, VII., akácfa-utca 22. sz.) Tamássy Béla tollából. E könyv tulajdonképpen a burok történelmi fejlődését adja vonzó modorban. Ez most ugyyszólván a legaktuálisabb olvasmány. A könyv maga megérdemli mindazon szimpathiákat, melyek most az egész világból a burok felé fordulnak. Ára mindössze 60 fillér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Felkérjük igen tisztelt tagjainkat, hogy a szerkesztői üzeneteket elolvasni sziveskedjenek, mert tekintve attól, hogy levelekre, levelezőlapokra, utalvány- vagy cheque-lapon tett kérdésekre többnyire itt válaszolunk s a beküldött pénzküldeményeket, ha több óra küldetnek, itt nyugtázzuk, gyakran általános érdekű értesítéseket is adunk, bár névre szólunk.

Vasvári István, Budapest. Elszámoltuk áprilisra. Üdvözöljük.

Nyíri Lajos, Csorvás. Elkönyveltük május és júniusra. Czimszalag iránt megfelelően intézkedtünk. Üdvözöljük.

Jacszina Károly, Selyp. Elszámoltuk április, májusra. Üdvözet.

Javos János, Rozsnyó. Elkönyveltük május, júniusra. Üdvözöljük.

Rothstock Rezső, Budapest. Beküldött 20 koronát megkaptuk, elszámoltuk az ön és Pardavy ur részére ápril, május, június, július és augusztus hónapokra. Szívélyesen üdvözöljük.

Geczik János, Ó-Kemence. Jelenleg küldött 4 korona 80 fillérrel május és június havi illetékei teljesen rendben, kifizetve vannak. Üdvözöljük.

Terényi Lajos, Arad. Elkönyveltük 1900. április és májusra. Üdvözöljük.

Doór Ferencz, A.-Árpás. Beküldött 3 korona 40 fillérből 2 koronát május órára könyveltünk el, miután ön múlt év június hóban lépett be, így 3 korona 40 fillért csak f. évi június hótól kezdve kellett volna csak beküldeni; feleslege maradt tehát 1 korona 40 fillér. Sziveskedjék június órára csak 2 koronát küldeni, miáltal június havi illetéke teljesen rendben kifizetve lesz. Julitól kezdve kérjük azután havonként 3 korona 40 fillért beküldeni. Üdvözöljük.

Csajághy István, Somogy-Szob. Elszámoltuk 1900. május és június órára. Üdvözet.

Ehrlich József, Déva. Beküldött 14 korona 20 fillért köszönettel nyugtázzuk. Üdvözöljük.

Lendvai Mihály, Hadház. Beküldött 6 koronából 4 koronát május és június órára könyveltünk el, miután ön

múlt év július hóban lépett be, így f. évi július hótól kezdve havonként 3 korona 40 fillért kell beküldenie, a mostani pénzküldeményéből feleslege maradt 2 korona, így július órára sziveskedjék még annak idején 1 korona 40 fillért beküldeni. Augusztustól kezdve pedig havonta 3 korona 40 fillér lesz beküldendő. Üdvözet.

10.000 frt tiszta nyereséget

a legkisebb rizikó mellett elérheti bárki évenként, aki egy

biztos, és az egész Osztrák-Magyar

birodalomban engedélyezett értékpapírok kihasználására alakult egyesületbe

mint tag — belép.

Havi hozzájárulás 6 frt, fél rész 3 frt.

Tagsági feltételeket (prospektust) ezen **nagyon szolid** egyesületre nézve ingyen és bérmentve küld (Porto: levél 10, kártya 5 kr.)

AMSTERDAM, A kereskedelmi és Nicolaas Witsenkade 13. hitelbank igazgatósága.

Ügyes képviselők kerestetnek.

Ajánlatok német nyelven kéretnek.

Keresk. törvénytől bejegyzett kiegyezési iroda

Budapest, **Fellner és Goldschmid** Bécs, Budapest,

BUDAPEST, IV., régi posta-utca 4.

Elvállalja fizetésektelen cégek kiegyenlítését, diszkrét és megbízható információkkal szolgál. Elfogad pénzbeküldést illető megbízásokat, kultiválja a diszkrét kényes kutatásokat. Elvállal mérlegeléseket és az üzlet bármely fázisában mérvadó értesítéssel szolgál.

Czimbalmaim az ezredéves kiállításn kitüntetve.

Szalon-czimbalmok

pedálos, barna vagy feketében, kitűnő erős csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 frt, nálam 75 frtért kaphatók. — Alapos tanítást is elvállalok, havonta 8 frtért.

➡ Árjegyzéket bérmentve küldök. ➡

JEGESI GÉZA

műokleveles czimbalomkészítő és a vaskoronás czimbalom feltalálója

Budapest, VII., nefelejts-utca 43. sz.

készítési telepen